

prof. zw. dr hab. Vyasheslav Lyashenko
dr Anna Tolmachova
Institute of Industrial Economics of the National Academy of Sciences of Ukraine
dr Oleksii Kvilinskyi
Wydział Ekonomii
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

Państwowa polityka rozwoju przedsiębiorczości w kontekście stabilności społecznoekonomicznej (na przykładzie Ukrainy)

1. Wstęp

W krajach z rozwiniętą gospodarką obserwuje się negatywne procesy w postaci tendencji do obniżenia dochodów ludności, naruszenia zasad wspólnot handlowych oraz wzrostu nakładów na siły zbrojne. Odbywa się to kosztem sfery gospodarczej i obniżenia świadczeń socjalnych. Następuje odpływ kapitału ze sfery rozwoju gospodarczego do sfery wydatków wojskowych oraz ograniczenie programów socjalnych. Najjaskrawsze współczesne kataklizmy społeczno-ekonomiczne można obserwować w krajach Europy Wschodniej i Bliskiego Wschodu.

Jedynym z najważniejszych czynników stabilności społeczno-ekonomicznej i politycznej jest mała i średnia przedsiębiorczość (MŚP). Właśnie rozwój MŚP jest miarą demokratyzacji społeczeństwa.

Z kolei oddziaływanie polityki państwowej na rozwój przedsiębiorstw jest jednym z głównych problemów w krajach transformujących się, do których można zaliczyć Ukrainę. Właśnie na jej przykładzie przeprowadzono analizę polityki państwa wobec prowadzenia biznesu. Analizowano wpływ państwa na rozwój przedsiębiorczości, w szczególności w kontekście zabezpieczenia stabilności środowiska społeczno-ekonomicznego

2. Charakterystyka postępowania badawczego

Wielu zagranicznych autorów prowadziło badania na temat konieczności rozwoju polityki państwa w sferze prowadzenia biznesu. Badaczami rozważającymi te aspekty w kontekście budowy gospodarki zorientowanej rynkowo są m.in. William J. Baumol, Aymo Brunetti, Michelle J. White, Aleksander Veber, Leora Klapper, Michael E. Porter, Paul D. Reynolds, Raymond Fisman, Joseph Schumpeter. W szczególności W.

Baumol badał różne aspekty roli przedsiębiorczości w historii społeczeństwa oraz wpływ reguł gry rynkowej (*the rules of the game*) oraz struktur wypłat (*reward*) w gospodarce na działania przedsiębiorców (Baumol 2015). Natomiast A. Veber zajął się wpływem państwa na struktury przedsiębiorcze (Veber 2013, s. 22-36). Do badań postępu ekonomicznego krajów rozwijających się przyczyniły się również prace L. Klappera poświęcone środowisku biznesowemu i ograniczeniom tworzenia nowego biznesu (Klapper, Laeven, Rajan 2004, s. 7-59), a także dzieła P. Reynoldsa dotyczące globalnego monitoringu przedsiębiorczości (Reynolds 2000, s. 31-59). Z kolei R. Fisman opisał regulacje wejścia na rynek małych przedsiębiorstw (Fisman, Virginia 2010, s. 21-38).

Wśród ukraińskich badaczy rozwoju MŚP i regulacji rozwoju sektora przedsiębiorstw można wyróżnić prace Anatolija Butenki (Butenko, Voynarenko, Lyashenko 2011a, s. 218-222; Butenko, Saraeva, Nosova 2013, s. 71-97), Zacharija Varnaliya (Varnaliy 2008, s. 123-147), Natalii Galan (Galan 2005, s. 147-154), Dmitrija Lyapina (Lyapin 2010, s. 34-38), Vyacheslava Lyashenki (Butenko, Voynarenko, Lyashenko 2011b s. 171-215; Lyashenko 2007, s. 271-314), Yurija Makogona (Makogon 2014, 94-100) i innych. Jednak mimo szeregu problemów rozpatrywanych przez tych autorów, nie znalazły dostatecznej uwagi kwestie, które dotyczą kompleksowego badania polityki państwa wobec prowadzenia biznesu w krajach rozwiniętych i na Ukrainie. Nie poruszono również wpływu polityki państwa na rozwój małej i średniej przedsiębiorczości.

Główną tezą artykułu jest, że dla stabilności społeczno-ekonomicznej niezbędne jest wspieranie rozwoju MŚP. Celem artykułu jest analiza wpływu polityki państwa na rozwój małej i średniej przedsiębiorczości (na przykładzie Ukrainy) w kontekście stabilności społeczno-ekonomicznej.

3. Bariery rozwoju przedsiębiorczości

Rozwój podmiotów małej i średniej przedsiębiorczości może mieć bardzo pozytywny efekt dla Ukrainy. Jest on swego rodzaju gwarancją wzrostu gospodarki i konkurencji, a także stabilności socjalnej i rozwoju demokracji. 95,2% wszystkich przedsiębiorstw funkcjonujących na Ukrainie to małe a 4,7% to przedsiębiorstwa średniej wielkości. Według danych Eurostatu, w krajach Unii Europejskiej 67,4% (nie uwzględniając branży finansowej) spośród 20 mln aktywnych przedsiębiorstw stanowią MŚP (*EU SMEs in 2012...*, 2012). Natomiast w Stanach Zjednoczonych, w Japonii,

Wielkiej Brytanii, Niemczech, Włoszech i Francji jest to około 95% (*Kontseptsiya Zagalnoderzhavnoyi programi...* 2013, s. 15).

Jednocześnie na Ukrainie w MŚP w 2014 roku zatrudnionych było 6,8 milionów osób, co stanowiło tylko 36% ludności aktywnej zawodowo w wieku produkcyjnym. Przy czym w krajach Unii Europejskiej ten wskaźnik wynosi powyżej 50%, a w Japonii blisko 80%. W krajach Unii Europejskiej MŚP wytwarzają 50-70% PKB. Na Ukrainie ten wskaźnik jest prawie cztery razy niższy (*Kontseptsiya Zagalnoderzhavnoyi programi...* 2013, s. 15). Razem segment mikro-, małej i średniej przedsiębiorczości wytwarza ponad 60% całej produkcji kraju. Segment ten jest jednocześnie odpowiedzialny za prawie połowę wszystkich wpływów podatkowych do budżetu państwa.

Tymczasem mimo niektórych pozytywnych zmian w tej sferze, mała i średnia przedsiębiorczość na Ukrainie rozwija się powoli i fragmentarycznie. Konkurencja między podmiotami gospodarczymi jest mało efektywna, a pozycja konkurencyjna większości ukraińskich przedsiębiorstw jest słaba. Analiza porównawcza odpowiednich sektorów gospodarki w innych europejskich krajach świadczy o tym, że MŚP Ukrainy są mniej innowacyjne, niż ich zachodnioeuropejskie odpowiedniki (Błagodarnyi, Tolmachova, Kvilinskyi 2014, s. 30-38).

Negatywna tendencja w dynamice liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na Ukrainie w latach 2007-2014 (tabela 1) potwierdza konieczność zmiany warunków funkcjonowania MŚP, które są czynnikiem stabilizującym gospodarkę i społeczeństwo.

Tabela 1. Dynamika rejestracyjnych co do osób fizycznych – przedsiębiorców na Ukrainie w latach 2007-2014

Wskaźniki	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba zarejestrowanych przedsiębiorców jednoosobowych	327 410	344 711	227 630	248 405	175 301	157 371	160 613	125 076
Dynamika (w %)	-	105,3	66	109,1	70,6	89,8	102,1	77,9
Liczba przedsiębiorców jednoosobowych, w przypadku których działalność wstrzymano	109 086	145 055	168 440	161 470	248 763	179 007	141 228	535 121
Dynamika (w %)	-	133	116,1	95,9	154,1	71,9	78,9	378,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: *Statistichniy schorichnik Ukrayini za 2011 rik* (2012), https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/Arhiv_u/01/Arch_zor_zb.htm (12.12.2015) i *Statistichniy schorichnik Ukrayini za 2014 rik* (2015), https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm (12.12.2015).

Według ekspertów ekonomicznych, głównymi problemami rozwoju MŚP na Ukrainie jest nadmierna regulacja przedsiębiorczości i utrudnienia przy prowadzeniu transparentnej działalności gospodarczej, szeroko zakorzeniona korupcja oraz ograniczony dostęp do zasobów finansowych (*Rozvitok malogo i serednogo...* 2015, s. 31). Ingerencja administracyjna w postaci bezpośredniej kontroli rynku przez organy władzy (zamiast tworzenia warunków dla jego wolnego i przejrzystego funkcjonowania) jest dotychczas jedną z najpoważniejszych przeszkód dla rozwoju działalności przedsiębiorczej na Ukrainie.

Reformy pozwoliły Ukrainie podnieść się w rankingu „Doing Business – 2015” ze 112 na 96 pozycję wśród 189 państw świata (tabela 2), czyli kraj poprawił swój wskaźnik w porównaniu do 2014 r. o 16 pozycji, co świadczy o pewnym postępie w dziedzinie deregulacji gospodarki. W szczególności osiągnięto znaczny sukces wg dwóch kluczowych pozycji – „procedura rejestracja własności” (59 pozycja) i „system podatkowy” (108 pozycja). Wystąpiło jednak pogorszenie w 7 z 10 dziedzin objętych badaniem. Szereg ważnych wskaźników pozostaje na niskim poziomie. W szczególności w minionym okresie prowadzono na Ukrainie sprzeczne reformy, które, wg Banku Światowego, przekładały się z jednej strony na znaczną poprawę warunków prowadzenia biznesu, z drugiej – przeciwnie – powodowały szybkie obniżenie porównywalnych pozycji. Konieczne jest przyspieszenie deregulacji działalności gospodarczej, które powinno skupiać się na priorytetowym odciążeniu sektora MŚP od nadmiernej presji administracyjnej, uwzględniając jego wysoki potencjał w tworzeniu nowych etatów (w tym w postaci samozatrudnienia).

Tabela 2. Pozycja Ukrainy w rankingu „Doing Business” w latach 2008-2015

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Trudność prowadzenia biznesu, ocena ogólna	139	145	147	149	152	140	112	96
Według subindeksów:								
zaczynanie biznesu	109	128	136	118	116	50	69	76
rejestracja własności	138	140	160	165	168	158	88	59
spłata podatków	177	180	181	181	183	168	157	108
podłączanie prądu	X	X	X	169	170	170	182	185
wykonanie zobowiązań kontraktowych	46	48	43	44	44	45	44	43
bankructwo	140	143	145	158	158	157	141	142
otrzymanie kredytu	68	28	30	21	23	24	14	17
handel zagraniczny	120	121	139	136	144	148	153	154
system pozwoleń w budownictwie	174	179	181	182	182	186	68	70
obrona praw inwestorów	141	142	108	108	114	127	107	109

Źródło: *Vedenie biznesa – 2015: Bolshe, chem effektivnost* (2015), <http://russian.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2015> (21.12.2015).

Dla przezwyciężenia zagrożeń małej i średniej przedsiębiorczości konieczne jest stworzenie na Ukrainie warunków inwestycyjnych pobudzających środowisko biznesowe i sprzyjających funkcjonowaniu struktur przedsiębiorczych. Dla rozwiązania przytoczonych problemów konieczne jest efektywne wsparcie rządowe małej i średniej przedsiębiorczości przez rozszerzenie systemu ulg podatkowych, obniżenie oprocentowania kredytów bankowych, obniżenie kosztów dzierżawy ziemi, minimalizacja opłat za zużycie ciepła i energii, ograniczenie kosztów pracy. Bez szybkiego wsparcia ze strony władzy, podmioty małej przedsiębiorczości nie są w stanie utrzymać istniejących miejsc pracy, nie mówiąc o zwiększaniu ich liczby (tabela 3).

Tabela 3. Główne wskaźniki działalności małej i średniej przedsiębiorczości w latach 2007-2014

Wskaźniki	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba średnich przedsiębiorstw na 10 tys. ludności	5	5	5	5	5	4	4	4
Dynamika (w %)	–	100,0	100,0	100,0	100,0	80,0	100,0	100,0
Liczba małych przedsiębiorstw na 10 tys. ludności	84	79	82	78	77	76	82	75
Dynamika (w %)	–	108,6	108,5	71,4	77,7	94,5	108,7	91,5
Liczba przedsiębiorców jednoosobowych na 10 tys. ludności	477	530	579	394	290	271	292	370
Dynamika (w %)	–	111,1	109,2	68,0	73,6	93,4	107,6	126,7
Liczba pracowników, zatrudnionych w średnich przedsiębiorstwach, tys. osób	3482,7	3137,7	2844,2	3393,3	3252,6	3144,2	3012,1	2646,7
Dynamika (w %)	–	90,1	90,6	119,3	95,9	96,7	95,8	87,9
Liczba pracowników, zatrudnionych w małych przedsiębiorstwach, tys. osób	2324,7	2319,0	2227,4	2164,6	2091,5	2051,3	2010,7	1675,9
Dynamika (w %)	–	99,8	96,1	97,2	96,6	98,1	98,0	83,3
Liczba pracowników, zatrudnionych u przedsiębiorców jednoosobowych, tys. osób	3679,0	3989,0	4223,5	2814,5	2371,4	2277,9	2322,6	2498,2
Dynamika (w %)	–	108,4	105,9	66,1	84,1	95,0	102,1	107,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Statistichniy schorichnik Ukrayini za 2011 rik 2012*, *Statistichniy schorichnik Ukrayini za 2014 rik*, 2015.

4. Polityka regulacyjna z punktu widzenia MŚP

Kluczową rolę w dostosowaniu norm prawnych do wymogów gospodarki, zarówno na poziomie kraju, jak i regionu musi odegrać samo państwo, ponieważ wprowadzenie reguł ekonomicznych i prawnych, które niwelują bariery administracyjne,

należy do kompetencji państwa. Potrzebne jest maksymalne uproszczenie dostępu podmiotów gospodarczych do rynku przy jednoczesnej osobistej odpowiedzialności (przede wszystkim ekonomicznej) wszystkich uczestników rynku, w tym i urzędników państwowych, za realny wynik podejmowanych przez nich działań.

Pierwszoplanowymi inicjatywami ogólnogospodarczymi w zakresie regulacyjnym wobec systemu podatkowego powinny być:

- zmniejszenie liczby podatków i uproszczenie sprawozdawczości – w szczególności zwolnienie małych przedsiębiorstw z podatków od inwestycji i technologii importowanych;
- opracowanie i udostępnienie elektronicznego trybu składania sprawozdań finansowych zgodnych z międzynarodowymi standardami;
- upowszechnienie zwrotu podatku VAT od towarów i usług eksportowanych z Ukrainy za granicę;
- ujednoczenie procedur zwrotu podatku VAT w przypadku eksportu towarów i usług za granicę;
- opracowanie i przyjęcie aktów normatywno-prawnych dla uproszczonych form sprawozdawczości podatkowej.

Priorytetem polityki państwa wobec prowadzenia biznesu i deregulacji na Ukrainie powinny być:

- likwidacja nadmiernej regulacji działalności gospodarczej poprzez zmniejszenie liczby wymaganych pozwoleń i procedur;
- organicznie listy działalności gospodarczej, która podlega obowiązkowej certyfikacji;
- zmniejszenie liczby regulatorów i organów kontrolnych poprzez ich połączenie lub likwidację,
- zmniejszenie uprawnień organów kontroli (liczba organów kontrolujących biznes na Ukrainie wynosi 56, a średnio w Unii Europejskiej jest to jedynie 28 organów; organom kontroli na Ukrainie można przyporządkować 1032 pełnionych przez nie zadań, podczas, gdy w Unii Europejskiej jest to średnio 680 zadań);
- zapewnienie istotnej poprawy warunków prowadzenia biznesu na Ukrainie (szczególnie w przypadku działalności, która została uwzględniona w rankingu *Doing Business*, przy czym strategicznym celem powinno być wejście Ukrainy

do dwudziestki czołowych państw świata, w których najłatwiej jest prowadzić działalność gospodarczą);

- wprowadzenie ujednoliconej stawki podatku liniowego na poziomie 20% (ustawa „O zasadach państwowej polityki regulacyjnej w zakresie działalności gospodarczej” z 11 września 2003 r. № 1160-IV (*Zakon Ukrayini...* 2003) zwraca uwagę na zbyt skomplikowany system podatkowy funkcjonujący na Ukrainie. Podstawowe regulacje prawne dotyczące opodatkowania małego i średniego biznesu zawierają się na ponad siedmiuset stronach);
- nie dublowanie funkcji przez różne organy nadzoru i kontroli państwowej;
- odejście od systemu uciążliwej kontroli wszystkich podmiotów działalności gospodarczej za pomocą wprowadzenia systemu kontroli państwowej zorientowanego na ryzyko; dlatego też w szczególności konieczna jest realizacja przepisów: ustawy z 15.01.2015 № 124-19 „O reglamentacjach technicznych i ocenie odpowiedniości”, ustawy z 05.06.2014 № 1314-18 „O metrologii i działalności metrologicznej”, oraz ustawy z 05.06.2014 № 1315-VII „O standaryzacji”;
- dostosowanie funkcjonujących już krajowych standardów prowadzenia działalności do standardów obowiązujących w Unii Europejskiej (w tym likwidacja standardów byłego ZSRR);
- rozpowszechnienie wyżej wymienionych standardów w wersji elektronicznej;
- wspieranie i rozwój MŚP na wsi poprzez przyjęcie ustawy „O lokalnych rynkach agrospożywczych” i wprowadzenie programu mikrokredytowania małych gospodarstw rolnych;
- udoskonalenie procedur otrzymywania przez przedsiębiorstwa rolnicze pozwoleń w zakresie wykorzystania wody;
- liberalizacja wymagań ekologicznych dla nowopowstających obiektów hodowlanych, liberalizacja regulacji kwarantannowej i fitosanitarnej;
- uproszczenie procedury wykorzystania ziem rolnych pod budowę obiektów gospodarczych;
- harmonizacja prawa ukraińskiego dotycząca bezpieczeństwa produkcji spożywczej do ustawodawstwa UE;
- zagwarantowanie efektywnej obrony praw własności prywatnej; zsynchronizowanie z ustawodawstwem UE przepisów ustawodawstwa ukraińskiego do-

tyczącego obrony inwestorów (wewnętrznych i zagranicznych) oraz kredytodawców.

5. Podsumowanie

Wynikiem polityki państwa wobec prowadzenia biznesu i deregulacji powinna być jakościowa i stała poprawa klimatu gospodarczego na Ukrainie oraz stopniowe wprowadzanie wybranych, najlepszych praktyk z krajów UE. Obecnie problemem jest udoskonalenie systemowej strategii rozwoju MŚP, która powinna opierać się na analizie stanu MŚP i bieżących problemów tego sektora. Aktualne bariery dotyczące rozwoju MŚP na Ukrainie mają instytucjonalny charakter, zatem sposoby rozwiązania tych problemów znajdują się przede wszystkim w instytucjach państwowych i w polityce państwa.

Podsumowując, powyższe rozważania należy wskazać, że kształtowanie klimatu sprzyjającego rozwojowi przedsiębiorczości jest skomplikowanym, złożonym i bardzo pracochłonnym problemem, który potęguje się w państwach z niestabilnym politycznie, ekonomicznie i socjalnie środowiskiem. Każdy z analizowanych problemów rozwoju MŚP może stanowić odrębne pole do badań. Poprawa w zakresie funkcjonowania MŚP wymaga konkretnych rekomendacji z uwzględnieniem specyfiki państw, dla których są one opracowywane i w których będą realizowane.

Należy również dodać, że ocena istotności czynników kształtowania klimatu gospodarczego ujawnia szereg tematów, które należy oddzielnie przeanalizować, uwzględniając ich wagę. W pierwszej kolejności dotyczy to poziomu dostępności zasobów informacyjnych, specyfiki stosunków z partnerami zagranicznymi, istnienia zagranicznego długu publicznego oraz procesów konkurencyjnych w gospodarce. W przyszłości należałoby również poświęcić uwagę opracowaniu rozwiązań z zakresu rozwoju MŚP w celu zapewnienia stabilności społeczno-ekonomicznej.

Literatura

1. Baumol V. (2015), *Predprinimatelstvo: proizvoditelnoe, neproizvoditelnoe i razrushitelnoe*, „Ekonomicheskaya teoriya prestupleniy i nakazaniy”, Seria: Ekonomicheskaya teoriya prava, No 6, <http://corruption.rsuh.ru/magazine/6/n6-11.html> (21.12.2015).
2. Blagodarnyi O., Tolmachova G., KviliInskyi O. (2014), *Doslidzhennya vplivu regionalnih osoblivostey na rozvitok subyektiv malogo pidpriemnitstva*, “Ekonomika ta Pravo”, No 1.
3. Butenko A., Saraeva I., Nosova N. (2013), *Riven potentsialu malogo pidpriemnitstva v Odeskomu regioni ta napryamki aktivizatsiyi yogo vikoristannya: monogra-*

- fIya*, Institut Problem Rinku ta Ekonomiko-Ekologichnih Doslidzhen NAN Ukrayini, Odesa: Interprint.
4. Butenko A., Voynarenko M., Lyashenko V. (red.) (2011), *Modernizatsiya mehanizmiv rozvitku malogo ta serednogo biznesu: monografiya*, NAN Ukrayini, In-t Ekonomiki Prom-sti, Donetsk.
 5. Derzhavna reestratsIyna sluzhba Ukrayini (2015), <http://infolight.org.ua/content/dinamika-malogo-pidpriemnictva-u-2005-2013-rokah> (21.12.2015).
 6. *Vedenie biznesa – 2015: Bolshe, chem effektivnost* (2015), <http://russian.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2015> (21.12.2015).
 7. *EU SMEs in 2012: at the crossroads. Annual report on small and medium-sized enterprises in the EU, 2011/12* (2012), Rotterdam: European Commission, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/supportingdocuments/2012/annual-report_en.pdf (15.12.2015).
 8. Fisman R., Virginia S. (2010), *The regulation of entry and the distortion of industrial organization*, "Journal of Applied Economics, forthcoming", 2010.
 9. Galan N. (2005), *Derzhavna pidtrimka malih ta serednih pidpriemstv v Evropeyskomu Soyuzi*, „Finansi Ukrayini”, No 5 (114).
 10. Klapper L., Laeven L., Rajan R. (2004), *Business Environment and Firm Entry: Evidence from International Data//CEPR Discussion Paper*, „Doing business”, No. 4366, <https://ideas.repec.org/p/cpr/ceprdp/4366.html> (17.12.2015).
 11. *KontseptsIya Zagalnoderzhavnoyi programi rozvitku malogo i serednogo pidpriemnitstva na 2014-2024 roki* (2013), <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/641-2013-r> (12.11.2015).
 12. Lyapin D. (2010), *Regionalni osoblivosti derzhavnogo upravlinnya rozvitkom malogo pidpriemnitstva*, „Strategichni Prioriteti”, No 1.
 13. Lyashenko V. (2007), *Regulirovanie razvitiya malogo predprinimatelstva v Ukraine: problemy i puti resheniya: Monografiya*, NAN Ukrayini. In-t Ekonomiki Prom-sti, Donetsk.
 14. Makogon Yu (2014), *Malyiy biznes v Ukraine v usloviyah globalizatsii mirovoy ekonomiki*, <http://yandex.ua/clck/jsredir?from=yandex.ua> (12.12.2015).
 15. Reynolds P. (2000), *Global Entrepreneurship Monitor: 2000 Executive Report*, Kauffman Center for Entrepreneurial Leadership at the Ewing Marion Kauffman Foundation, <http://www.gemconsortium.org/docs/2408/gem-2000-global-report> (01.12.2015).
 16. *Rozvitok malogo i serednogo pidpriemnitstva v Ukrayini: problemi, potrebi, perspektivi* (2015), Tsentr Mizhnarodnogo Privatnogo Pidpriemnitstva, K.: Tsentr Gromadskoyi Ekspertizi, Kyiv.
 17. *Statistichniy schorichnik Ukrayini za 2011 rik* (2012), https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/Arhiv_u/01/Arch_zor_zb.htm (12.12.2015).
 18. *Statistichniy schorichnik Ukrayini za 2014 rik* (2015), https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm (12.12.2015).
 19. Varnally Z. (2008), *Male pidpriemnitstvo: osnovi teorii i praktiki*, 4-te vid., ster., K.: T-vo "Znannya", KOO, Kyiv.
 20. Veber A. (2013), *Neoliberalnaya globalizatsiya i ee opponentyi*, http://www.rassianglobalclub.com/gw_02_07b.htm (6.01.2016).
 21. Vorotina L. (2009), *Mozhливosti zberezheniya pidpriemstv sektoru malogo biznesu ekonomiki Ukrayini*, http://tppe.econom.univ.kiev.ua/data/2009_19/zb19_05.pdf (12.01.2016).

22. Zakon Ukrainy vid 11.09.2003 r. No 1160-IV «Pro zasady derzhavnoyi regulyatornoyi polityky u sferi gospodarskoyi diyalnosti» (2003), Ofits. visn. Ukrainy, No 41.

Streszczenie

Państwowa polityka rozwoju przedsiębiorczości w kontekście stabilności społeczno-ekonomicznej (na przykładzie Ukrainy)

Badanie współczesnego stanu i tendencji rozwoju wielu krajów i regionów w warunkach transformacji politycznej, socjalnej i gospodarczej pozwala wnioskować, że w przypadku większości transformujących się krajów można obserwować istotne negatywne czynniki prowadzące do pogorszenia warunków życia, ograniczenia praw i wolności, zmniejszenia możliwości rozwój gospodarczego i obniżenia satysfakcji z zaspokojenia potrzeb z bardziej zaawansowanych w kierunku podstawowych. W artykule analizowane są ukraińskie i zagraniczne doświadczenia w zakresie polityki państwa wobec prowadzenia biznesu. Zaprezentowane zostały wyniki analizy najważniejszych wskaźników dotyczących MŚP na Ukrainie. Oceniony został również wpływ polityki państwa na kształtowanie aktywności przedsiębiorczej na Ukrainie. Na podstawie przeprowadzonej analizy przedstawiono propozycje poprawy klimatu gospodarczego w celu zagwarantowania wzrostu sektora małej i średniej przedsiębiorczości.

Słowa kluczowe: stabilność społecznoekonomiczna, polityka państwowa, tendencje rozwoju, mała i średnia przedsiębiorczość, bariery administracyjne.

Abstract

Public Policy Development of Entrepreneurship in the Context of Social and Economic Stability (example of Ukraine)

A study of the current state and tendencies of development of many countries and regions in terms of transforming the political, social and market environment leads to the conclusion that most of the territories and their population at the turn of 2015-2016 years is subject to significant influence of negative factors, leading to a deterioration in living conditions, violation of rights and freedoms, reduction of diverse opportunities and redistribution aspirations to meet the needs of the more advanced the most simple. Foreign and home experience of public policy is investigated in relation to doing business. Results over of analysis of dynamics of indexes of small and middle business of Ukraine entities are brought and influence of public policy is estimated on forming of enterprise activity in a country. On the basis of the conducted research suggestions are given in relation to the improvement of enterprise climate with the purpose of providing of height of sector of small and middle enterprise.

Keywords social and economic stability, public policy, progress trends, small and AV enterprise, administrative barriers.